

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата економічних наук,
доцента Сімахової Анастасії Олексіївни
на дисертаційну роботу Литвина Михайла Миколайовича
на тему: «Державні засади фінансового механізму пенсійного
забезпечення в Україні (досвід країн ОЕСР)», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.03 – економіка та управління національним господарством**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Сучасна проблематика тренду старіння населення в Україні посилює важливість проведення реформ системи пенсійного забезпечення з огляду на необхідність забезпечення гідного рівня життя людям похилого віку. Окрім цього, важливість диверсифікації джерел пенсійної системи, використання досвіду розвинутих країн світу ставить нові наукові завдання перед вітчизняними вченими. Тема дисертаційної роботи Литвина М.М. є актуальною, що підтверджується її ґрунтовним теоретичним, емпіричним та методологічним наповненням, а також орієнтована на практичний результат.

Поставлена у дисертаційній роботі Литвина М.М. мета щодо теоретико-методологічного обґрунтування сучасних підходів до реформування та адаптування організаційно-економічної моделі управління фінансовими ресурсами пенсійної системи в Україні з урахуванням досвіду країн ОЕСР відповідає вимогам часу.

Актуальність теми дисертації підтверджують отримані результати під час виконання науково-дослідних теми ВНЗ «Національна академія

управління»: «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003934).

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Наукові положення, висновки й рекомендації слід оціни як достатньо обґрунтовані. Під час дослідження опрацьовано наукові праці українських та зарубіжних вчених щодо фінансових механізмів пенсійного забезпечення, матеріали Світового банку, ОЕСР, нормативно-правова база України, Інтернет-ресурси. Інформаційна база дисертаційної роботи включає 139 джерел.

Структура дисертації відповідає меті та завданням, є продуманою, логічною та виваженою, розділи є взаємопов'язаними. Автор використовує наступні методи дослідження: діалектичний метод пізнання, методи історичного і логічного аналізу, методи аналізу і синтезу, методи компаративного аналізу, методи статистичного та структурного аналізу, методи системного підходу.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи підтверджується їх апробацією на міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень

Дисертаційна робота Литвина М.М. складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст дисертаційної роботи становить 196 сторінок.

У першому розділі досліджуються теоретико-методологічні основи фінансування пенсійної системи, вивчається фінансовий механізм та

управління її фінансовими ресурсами, розвиваються сучасні моделі фінансування систем пенсійного забезпечення.

У другому розділі проаналізовані фінансові механізми пенсійного забезпечення країн ОЕСР, здійснено порівняння пенсійних систем країн ОЕСР за інтегральним показником ефективності, вивчені основні етапи реформування пенсійних систем країн ОЕСР.

У третьому розділі проаналізовані фінансові проблеми розвитку пенсійної системи в Україні, розвинуті основні підходи до адаптування та формування фінансового механізму пенсійного забезпечення в Україні, запропоновані рекомендації щодо основних напрямків адаптації фінансового механізму пенсійної системи України в контексті досвіду країн ОЕСР.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертації

Найбільш вагомі отримані наукові результати, що дали змогу вирішити поставлену мету й завдання та характеризуються науковою новизною:

1. Встановлено необхідність для забезпечення фінансової стійкості пенсійної системи розрахунку страхових пенсійних тарифів через систему прогнозування в актуарних розрахунках умов здійснення пенсійного страхування (стор. 68-78 дисертації).
2. Автором удосконалено категорію "фінансовий механізм пенсійної системи" як системи управління фінансовими відносинами, що виникають у процесі здійснення акумуляції, інвестицій та розподілу пенсійних активів з метою забезпечення сталих виплат (пенсій) населенню після досягнення особою встановленого пенсійного віку, через фінансові інструменти за допомогою фінансових методів. Автор зазначає, що виділення та обґрунтування відповідних фінансових методів, форм, способів і інструментів державних та недержавних пенсійних фондів надасть можливість у подальшому

сформувати дієвий фінансовий механізм системи пенсійного забезпечення (стор. 180-204 дисертації).

3. Дисертантом доведено, що стабільність фінансування пенсійних систем передусім залежить від організаційної моделі управління потоками фінансових ресурсів (стор. 25-46 дисертації). Зазначено, що пенсійна система є також підсистемою систем вищого гатунку – міжнародних фінансових систем та національної фінансової системи країни, – фінансова стабільність пенсійної системи є чинником стабільності вищих систем (стор. 61-63 дисертації).
4. Автором здійснено порівняльний аналіз фінансових механізмів пенсійного забезпечення країн ОЕСР на основі аналізу окремих показників в динаміці, а також в результаті кластерного моделювання отримано чотири кластери або групи країн, близькі за показниками рівня витрат на пенсійну сферу та характерною величиною коефіцієнта заміщення (стор. 97-110 дисертації).
5. У дисертації запропоновано узагальнюючу матричну модель класифікації систем пенсійного забезпечення на основі наявності чи відсутності певного рівня пенсійної системи (стор. 29-31, 55-57 дисертації).

Практична та теоретична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Отримані наукові результати дисертаційної роботи Литвина М.М. були використані в роботі окремих інституцій: ТОВ «КУА «УНІВЕР Менеджмент» (довідка № 11-13/4 від 13.11.2020 р.); ТОВ "Адміністратор пенсійного фонду "Центр персоніфікованого обліку" (довідка № 13-7 від 13.11.2020 р.); «Української Асоціації інвестиційного бізнесу» (довідка №13.11-16 від 13.11.2020 р.); Національної асоціації недержавних

пенсійних фондів України та адміністраторів недержавних пенсійних фондів (НАПФА) (довідка № 14/06 від 10.11.2020 р.); Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (довідка №34-2/2 від 27.01.2020 р.); Міжнародної громадської організації "Міжнародна академія інформатики" (довідка 2620-02/10 від 20.02.2020 р.); Українського інституту розвитку фондового ринку ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (довідка № 1311-2020 від 13.11.2020 р.). А також використовувалися під час навчального процесу у ВНЗ «Національна академія управління» (акт впровадження від 02.03.2020 р.).

Відповідність теми дисертації профілю спеціальності

Дисертація виконана державною українською мовою та відзначається логічністю, послідовністю, системністю та обґрунтованістю подання інформації. Структура дисертації узгоджується з її назвою, метою і завданням дослідження, а зміст та результати роботи відповідають профілю спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Литвина М.М., варто звернути увагу, що мають місце певні зауваження та дискусійні положення:

1. У дисертаційній роботі не вистачає аналізу результативності пенсійної реформи України, починаючи з 2004 р. до 2019 р. Було б доцільним проаналізувати структуру виплачуваних пенсій в Україні не лише у 2012 р. (рис. 3.1, стор. 150), а й за останні роки, а саме: 2015-2019 рр. для виокремлення основних тенденцій.

2. У розділі 2 автор розглядає розподіл пенсійних активів країн ОЕСР лише за 2007 р. та 2009 р. (рис. 2.7, рис. 2.8, стор. 88), що потребує суттєвого оновлення даних, зокрема, наведення динаміки загальних сум активів у пенсійних та приватних пенсійних фондах за країнами ОЕСР у 2010-2018 рр.
3. На стор. 104-110 дисертації автор проводить кластеризацію країн ОЕСР за показниками рівня витрат на пенсійну сферу та характерною величиною коефіцієнта заміщення, отримує чотири кластери та наводить їх характеристику, проте у подальших рекомендаціях для України не зазначається досвід саме отриманих при моделюванні автором кластерів.
4. У розділі 3 автор наводить структуру інвестованих пенсійних активів станом на 31.12.11 (рис. 3.9, стор. 158), значно б збагатило проведення дослідження порівняння цих статистичних даних із сучасною статистикою 2017-2019 рр.
5. У дисертації присутні помилки редакційного характеру, репрезентовані у таблицях та рисунках статистичні дані не скрізь мають окреслений часовий проміжок.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Литвина Михайла Миколайовича «Державні засади фінансового механізму пенсійного забезпечення в Україні (досвід країн ОЕСР)» є самостійною і завершеною науковою працею, що має наукову новизну, відповідає вимогам МОН України та пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. за № 567 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №656 від 19.08.2015 р., а її автор – Литвин Михайло

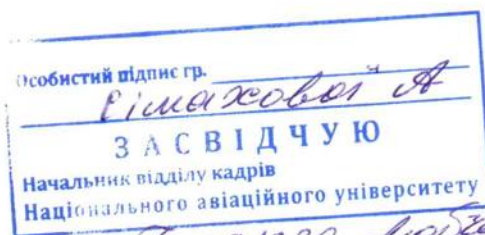
Миколайович – заслугоує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри міжнародної економіки,
Національного авіаційного університету

А.О. Сімахова

с/п 09.12.20 Любимко